

F O A H E

п е н т р 8

МІНІСТР, ІНІМЪ НІИ АЛТЕРАТОРЪ.

№ 8.

ЖОЇ, 22. ФЕВРЯРІЙ.

1851.

ІСТОРІА ЧІВІЛІСАЦІЇ ЕВРОПЕНЕ.

(Брмаре).

Чé претiнд, Домпілор, варіїв елементе алле чівілізації європене, елементеле теократік, то- пархік, аристократік, попзлар, къпд воеск ка еле съ фі фост челе діўтъ каре съ фі поседат соці- татеа жп Европа? Німіка алта декът претенція de а фі еле сінгур лецітіме. Лецітітітатеа політікъ есте жп адевър вп дрент жптемеат пе векітєа ші дзратиа са; пріорітатеа жп тімпі інвокатъ ка фънтуна дрітвляї, ка жндерерареа лецітітіції пі- тері. Ші лганді амінте, въ рог, къ ачастъ претен- діе пз е п'єтмай а зпні сістеме, а зпні елемент, ал чівілізації побстре, чі къ съ афль жп тóте. Саў жпвъдат бтепій жп тімпі modernі а консідера idea лецітітітіції п'єтмай жптро сістемъ, жп сістема топархікъ, ші п'яй дрентате, къч съ реафль жп тóте сістемеле. Аці възгт къ тóте елементеле чівілізації побстре ай вогт зпні ка ші алтъ съші о апронізє. Жптраці таі жпайнте жп історія Европеї, веді ведеа формеле сочіале, ггвернеле челе таі діверсе зпеле ка ші алтеле жп посесіа ачастъ карактер de лецітітітате. Аристократіїе саў демократіїе італіене саў елвете, републіка de San-Marino, ка ші челе таі тарі топархії але Европеї, саў зіс ші саў дінгт пе сіні лецітіме; зпеле жп токтai ка ші алтеле мі ай жптемеат пе векітєа інстітутілор лор, пе пріорітатеа істо- рікъ ші перпетзітатеа сістеме лор de ггверн, прет- енція кътъ лецітітітате.

De веді еші din Европа modérnъ, de въ веді жпторче окії жп алді тімпі, жп алте д'рі претв- tindenі веді жптітіпіа ачастъ idée de лецітіті- тате політікъ; о афладі претвдинені леցіндзсе де кътє о пордіе бре каре а ггвернілай, де кътє о інстітутіе, де кътє вроо формъ, de кътє вроо тас- сімъ. Нічі о щаръ, піч зп тімпі туне съ пз фіе

датъ ші кърій съ пз і се реквібоскъ ачест карактер de лецітітітате къ віне din веітіе ші din дзратъ.

Каре есте пріочіпвл ачеста? Каре жі съпт еле- ментеле? Че ва съ зікъ? Кам са інтродукс жп со- ціетатеа європені?

Ла жпчептвя тутврор, фъръ дістінкціе, а- фльт търіа саў форца de оріціне, пз къ воів съ зік къ п'єтмай сінгуръ форца ле а' жптемеат пе тóте, ші дакъ п'яр фі авт, жп оріціса лор, алт тілз декът форца с'ар фі п'єтгт ставіл. Жп адевър таі треівзе ші алтеле; п'єтгіле с'ар ставіл жп віртвтеа зпор брекаре конвеніонде сочіале, зпор брекаре реладії ка стареа соціетъці, ка коствтеле, ка опініле. Жпсь е къ п'єтгіону de а пз се рекві- боще къ форца ай жптінат леагіпвл тутврор п'є- тгілор лганді жп орі каре ва фі фост патвра ші форма лор.

Ші къ тóте ачеста, Домпілор, п'єтгі пз вое- ште ачастъ оріціне, тóте п'єтгіле, орі кът вор фі съ леўпъдъ de дънса; піч зпні саў сар п'єтга афла каре съ воіаскъ къ с'ар фі п'єтгі din сінгл фор- дей. Бп сімтітіт пе жпвінс дъ de п'єтре ггвер- нелор къ форца пз п'єтгіле жптемеатіа зп дріт, ші къ de ар фі авт дрент оріціне форца, дрітвя пз п'єтга еші пічі ordiniоръ de аічі. Еагъ п'єтгі че къпд съ ресве чіпева жп тімпі антічі, къпд ачі се афль тóте варіїе сістеме, варіїе п'єтгі жп пра- да віоленці, тóте стрігъ: еші ерам антеріор, съв- сістам таі жпайнте, съвсістам жп віртвтеа алтор- тілврі; соціетате ера авреа теа жпайнтеа ачес- тей стърі de віоленці, de лганді жп каре ве аф- ладі; ерам лецітіт; мі саў контестат, мі саў ръ- піт дрентгілор..

Фанта ачеста сінгуръ, Домпілор, інвідерез- зъ къ idea фордеї пз есте fondamenta лецітіті- тъції політіче, ші къ съ се жптемеазъ п'яр ваз- къ товъ алтъ. Къ ле фъкъ жп адевър, сідметеле тóте прі ачастъ лецітітаде, формата альбіні?

Преклатъ сингръ къ есте о алъ лецитимитате, а-
девърат Fondament ал тутвлор челоралте, леци-
титатеа ради, а жъстіціе, а дрептвъ; ші ачі есте
оріціне de каре ай тревзіндъ de а се ліп. Нзвор
форца съшіо аівъ дрепт личепт ші де ачеа зік
къ ар фі дпвестіте дп пзтеле векітій лор, къ зп
алт тітл. Прітвъ карактер дар ал лецитимітъїї
політіч есте de a нз пріті форца ка личепт ал
пзтерій, чі de a o da la o idea торалъ, ла о форцъ
торалъ, ка ла idea дрітвлъ, дрептъїї, ради. Ачі е елементъїа Fondamenta din каре а ешіт пріп
прінципъїа де лецитимитате політікъ, ші а ешіт пріп
акторів дзрадіе. Еато квт:

Форца іа възгут къ а' пресидат ла личептъїа
тутврор гъверпелор, тутврор сочіетъїлор, дпсъ
тімпъїа п'а стат; дпзъ квт скітъї тóте скітъї
ші фаптеле фордеи ші ле корріце, ші пзтам прип
тр'ачеаста ле корріце, къчі соціетатеа дбръ, ші
къчі е комплъсъ de бтепі. Отвъл, (кът съ фі)
пóртъ дп cine оре каре пзтър de квпощтінъ, de
opdin de жъстіціе, de ради, орікаре сітціре, пе-
вое de але пзпе дп лвкрапе ші але ведеа предом-
пнд, de але дптрдъч дп фаптеле дп тіжлокъї
кърора ел тръеште; спре ачеаста лвкрапеа фъръ
личетаре; ші дакъ стареа соціаль, дп каре ел
есте пзс, кріпазъ дпніт, атвпчі лвкрапеа лві
іші аре зп орекаре ефект. Отвъл реварсь
тінте, торалітате лецитимитате дп лвтіа каре
тръеште. —

Афаръ de лвкрапеа отвъл, пріптро леде а
проведіндеи че е кв пептіндъ de a нз о сітці, ле-
це апологъ кв чеа че дпдрептіеа лвтіа мате-
ріаль, маі есте ші о тъсвръ бре каре de opdin,
de ради, de жъстіціе, че е дпдіспенсаши, ка съ
пóтъ дпзъ ші дінеа о соціетате. Нзтам прип ача-
сть фаптъ а дзратеа се пóте конкіде къ о соціе-
тате пз пóте фі дптрв тóте альсврдъ, пе дпделéп-
тъ, недрептъ; къ пз пóте фі ліпсітъ дптрв тóте
de ачел елемент de ради, de верітате, de жъстіціе,
каре ел пзтам пóте а фаче ка съ тръяскъ соціетъ-
діме. Дакъ ші маі твълт соціетатеа се десвелепъ,
дакъ debine маі таре, маі потентъ, дакъ стареа
соціаль, din zi дп zi се прітеште de зп маі таре
пзтър de бтепі, есте къчі съ дптрдъч, дп тръп-
са din че дп че, къ лвкрапеа тімпъїа, маі твълт
ради, маі твълт істіціе, маі твълт idea дрітвлъ;
есте къчі фаптеле се регвъл пзтін кътє пзтін дп-
зъ аdevъратеа лецитимитате.

Астфелів стръввате дп лвтіа, ші din лвтіа дп
тівділе бтепілор, idea лецитимітъїї політіч. Еа

аре дрепт темеї, дрепт прітіа оріціне, лецитимі-
татеа торалъ, жъстіціа, ради, верітатеа, ші апоі
санкціа тімпъїа, чене фаче а креде къ ради а
дптрат дп фапт, къ аdevъратеа лецитимитате сај
дптродъс дп лвтіа din афаръ. Дп епоха че vom
стадіа веді афла форца, тінчізна пластьїа песте
лégъпла топархіе, аристокраціе, ші дп лвсвши
ал еклезіе; претвіндін веді ведеа форца ші тін-
чізпса реформыїа пзтін свт тъна тімпъїа, дрепт-
та ші аdevървла лвтъїа локвл дп чівілісаціе. Ачаст-
ть дптродъкіе дп стареа соціаль а дрептъїї ші
адевървла а десволтат пзтін кътє пзтін idea ле-
цитимітъїї політіч, ші астфелів сај ставіліт дп
чівілізаціа модернъ.

Кънд дар сај дпчеркат, дп діверсе епохе de
а фаче din ачасть idea ваппіера пзтерій альсоліте,
атвпчі а ші альстото дела аdevърата ей оріціне.
Атът de пзтін пóте фі ea ваппіерь а пзтерій аль-
соліте, дп кът пзтам дп пзтеле дрітвлъ ші ал
дрептъїї а пзтіт стръввате ші а дпфіце пічор
дп лвтіа. Пельнгъ ачеаста ea пз поте фі піч
ескілзів; ea пз есте авере а пітвлъ дп парті-
колар, къчі ea аколо се паште, орі зпде се десвелепъ
дрептатеа. Лецитимитатеа політікъ се ліпеште
de лівертате ка ші de пзтере, de дрептврle indi-
відвале ка ші de формеле дпзъ каре се пзп дп
лвкрапе фонціїе пзбліче. О вом дптрьтпна дп-
аітъїа, о репет, дп сістеме ші челе таі кон-
трапії, дп сістема феодаль, дп коміпеле Флап-
дріеї ші Церманіе, дп репвблічеле Італіеї ка ші
дп топархіе. Есте зп карактер ръсппнди престе
варійе елементе аlle чівілісаціа модернъ, пе каре
е пе апърат de пеое а'л квпощте преа віне дп-
тръїа дп історіа лві.

Adoilea фаптъ че се арътъ інведенерат дп сі-
тілтапеїтатеа претенсіїор деспре каре ворвів
ла дпчептг, есте аdevъратъїа карактер ал епо-
хеї пзтіт варваръ. Тóте елементеле чіві-
лізаціа європеене претвінд къ дп ачеаста епохъ
еле поседеаѣ Европа; ші прип үрмаре пічі зпз
dintр'пселе пз domina. Кънд о формъ соціаль
dominъ дп лвтіа, пз вапеое de а о реквпощте.
Benind ла ал Хлеа секол, vom реквпощте фъръ
гревтате препондеранца феодалітъїї; дптр'ал
XVІІлеа секол асеменеа vom пзтіа афірта къ
прінципъїа топархік predominia песте тóте; de vom
пріві дп коміпеле Фландреї, дп репвблічеле іта-
ліене, дпдатъ пзтіт деклара ітперівіа прінципъїа
демократік; Кънд дп аdevър есість зп прінципіа

dominant ип социетате е къз пептіпцъ de a пзл къпоще. —

Десватереа че се папите дитре варйле систе-
ме че шї аж дитпърдїт чївїлїсацїа европеанъ, ас-
пра квестївнѣ de a штї каре din тръпселе do-
mina ла дитчептвъ еї, дитведереазъ дитсвїш а-
чеаста десватере къ еле коесиста тоте атпїч, фъ-
ръ а предомина врезна песте челелалте тай ип
цнеперал шї тай сїгър, ка съшї потъ да сочиетъщї
форма пї пзтеле съш. Астфелїв е ип адевър ка-
рактеръ епохей варваре: есте хаосъ ттвтор еле-
ментелор, вп прпчія ттвтор системелор, вп атес-
тек впверсал, зnde пїч дитсвїш лгита пз есте пїч
пертпапентъ пїч систематикъ. Ат пзтва, есам-
пънд съп тоте фаселе стареа социалъ din ачеа
епохъ, съ въ аръг къ есте къ пептіпцъ de a dec-
кокпери ип врео парте врео фаптъ, врезн прпчіп
кътвїш de пздїн цнеперал, кътвїш de пздїн ставі-
літ. Ле вої търкін ип фбе пптвр есендiale:
Стареа персопелор, шї стареа інстїтїйлор. Шї
ва фі дествъл къ дъпселе a deninце сочиетатеа ип-
треагъ.

(Ва врта.)

КОРЕСПОНДИНЦЪ DIN БНГАРИА.

Ип прївїнда deckidepi щїтласівлї ромъп
вївшан.

Беішь, 11. Февр. к. п.

Ип зілеле треквте пе релвчї шї позе ромъп-
лор din дистрїктвъ Оръзан о разъ de сперандъ, п-
пнвндсе о піатръ фндаменталъ пептвр пайнтареа
Ферічірѣ пацівнаме din кълвра дитделесванъ шї
тораль провеніторе.

Щїтласівл de аїч, каре дитпъ система вене а-
вса 6 класе, фндат прїn de етерпъ мемориe вред-
пїкъл епіскоп Сантвіл Влкап с'їв префѣкт ип
щїтласії комплет потрївт системї позе. — Аче-
аста а штї, пептвр фїекаре ромъп къ атът e тай
дитвїкърътвр, къ кът ера тай маре теата, ка-
пъ кътва впїкъл ачест інстїтїт ромъп ип тотъ
Бнгарія, — ип вртареа дитформтїцївпилор впїла-
терале але стреїпилор, шї indiferentistвлї респек-
тївилор — — съ се штегаръ din каталога щїт-
ласійлор. — Ипсъ Еселенџа Ca министръл кълв-
лї аж dat testimoniї decпре въпъвоїца шї пърп-
теаска дитгрїжїре а палтвлї гзверпъ пептвр ип
въпътвїреа сордї кредитчїоцел падїпн ромъп,
аштептънд ип сенса mandatвлї din 29. Dek. an.

тр. кътръ комітеле спретвъл ал дистрїктвлї оръ-
зан дитпретат: ка органісацїа ачестїл впїк інстї-
тут ромъп прїn Еселенџа Ca D. епіскоп, шї ре-
спектїва дїрекцївне школаръ кът тай квръпд съ-
се позъ ип лакаре, провокъпд tot deodatъ пе
комітеле спретвъл спре свїштерпереа впїк denpline
дитформтїцївпї decпре стареа, тїжлочеле екопо-
тиче, есистїпеле пптеръ de дитвїцїтвр але щїтна-
сївлї din Беішь.

Ип вртареа ачестора ип 5. Февр. Еселенџа
Ca D. епіскоп Василї Ерделі — дитсоцїт de іскв-
сїтвъ, зелосъл, ип дитрепрїдерї цїгантїче неово-
сїтвъ, шї пептвр ачеа de тотъ стїма demпвъл вър-
ват Мъриа Ca D. канонїк Іосиф II Съльцеанъ, ка-
конїлїарї, шї пої denвтмт чес. рец. спретвъл ін-
спектор ал шкобелор гр. впїте din дистрїктвъ тї-
лїтарїл оръзан — аж вїневойт а еши ла фада ло-
кълї пептвр дитоктїреа шї дитплїреа челор тай
пепалярте лїпсе пе апзл ачеста, шї диттетеареа
органісївлї щїтнасїал пептвр tot deaзна.

Корпъл професорескъ гръбі спре кортепїреа
Еселенџиј Сале D. епіскоп, прекът шї а M. Сале
D. інспектор, прїn каре фѓ кіемат пе zioa вртъ-
торе ла o шедицъ консултатівъ. — Ачеаста се
шї щїпц a доза zi, ип каре се декретарь вртъ-
тоареле:

Щїтласівл ачеста ва съ се органісеze дитпъ
планъл министрїал ка щїтласії комплет къ опт
класе шї 12 професоръ. Ипсъ фїind къ капіталъл
прїn пептвріторіл фндатор пз пе é ип старе de
а проведеа 12 професоръ къ саларїл квїїпчюсъ:
се ва аштерне ла локъл тай палтвр о ргъмпите
прїn D. інспектор къ аргампите пондербсе тотівата
пептвр асемтареа щїтвї дестїтвите din фондъл
стїдїлор кат. пептвр шепте професоръ, вїблют-
къ щїтласіалъ, шї твсєй фїскъ.

Маї дикою с'їв отърът, ка дитвїцїтвра ип
ачесте 6 класе дитпъ система позъ дитдатъ съ се
дитчейпъ; алтмпїтреа прїn пердереа впїи апз с'їп
къшвна о пептвръ даитъ жппітв школаре.

Лїтва пропвпреи ва фі чеа матеръ ромъпъ;
ипсъ тїперілор de алъ падївне ле ва фі ергат а
респвнд шї ип пропрія лор лїтвъ.

M. Ca D. інспектор пппънд ла десватере ов-
чуетвъл пептвр диткълїреа шкобелор; Еселенџа Ca
D. епіскоп ип сперандъ, къ шї вртъторї E. Сале
de ачест зел дитспѣлїцї фїind, вїпфачереа б-
вор компїнга, градїос аж проміс, кътвї кътвїа тры
пептвр фїекаре класъ ва асемна din пъдэрле де-
минїлїлї съш кътвїе 6 стїпценї de лемпе ип tot апз:

Овцетеле жицъдъшътвій житре 7 професорі
не апъл ачеста се житпърдіръ прекът вртъзъ:

1. Директоръ ші проф. Георгій Влашъ: din
жътніе, жп клас. V. 5, VI. 5, ла олалть 10 бре
не съпътъль.

2. Проф. Матеїш Мікъ: церманъ жп кл. I. 3,
II. 3, III. 2, IV. 2, V. 2, VI. 2 бре; математікъ:
жп кл. III. 3, IV. 3, V. 3, VI. 3, ла олалть 26 бре.

3. Проф. Теодоръ Тіореанъ: грека жп кл. III.
5, IV. 5, V. 5, VI. 4 бре; фізика жп кл. III. 2, IV.
2, VI. 2, ла олалть 26 бре.

4. Проф. Dionicij Пышкадъ: історія ші цео-
метрія жп кл. I. 3, II. 3, III. 3, IV. 4, V. 4, VI.
3, ла олалть 20 бре.

5. Проф. Василій Съльцеанъ: релігіоне жп кл.
IV. 2, V. 2, VI. 2 бре; рошънь жп тóте класеле
14 бре; математікъ жп кл. I. 3, II. 3, ла олалть
28 бре.

6. Проф. Cimion Попъ: релігіоне жп кл. I. 2,
II. 2, III. 2 бре; штійца патъръ жп кл. I. 2, II.
2, V. 3 бре; літва матіарь жп тóте класеле 10,
ла олалть 23 бре.

7. Ioane Moldoban: жътніе жп кл. I. 8, II. 8,
III. 5, IV. 4, ла олалть 25 бре.

Девъл decvaterea жокъ а къторва овцете шеди-
ща се жокіеъ.

Да зіоа вртътore M. Ca D. іспекtor вісітъ
шкóле, зnde фѣ салгътат пріп оръдіоні ші імпі
de салве ростіте ші къпнате de тінерітіа школаръ.

Джіпекъ M. Ca къ професорі аѣ сервіт C.
літвріе, жпрэзъпnd жиокареа съпътвій дхп пеп-
тръ ачест ап поѣ школастік, каре ері с'аѣ ші жп-
чевът. —

Ної нз воні жпчета а не рвга, ка Дгълъ по-
побълор съній реверсе даръл съв песте тесавръ
ачеста пацівла, ші остееле стървіторілор къ св-
дес доріт съ ле жпкоропене.

*M— —іў M— къ.

Десіре патъра апілор къ планетеле Вене
1850, Мерквріе 1851, ші Аўна 1852 жп пр-
вінда пръсіреі ввкателор пріп Ardeal.

Девъл 'Фъкзтеле въгърі de сашъ пептре апіл
къ планетеле венес ші Аўна zik економії; паіе
твълте гржъ пъдін, (къ се пълеск холделе), фен
твъл ші рез. — Лицъ десіре апіл къ Аўна ну-
таі кам не жжтътate се піоте зіче: къ саg жптем-

плат апі житръ тóте фоарте подтіорі; прекът а-
пвл 1817, кареле дзне житръ апі маf жпніте, че
фъсесерь къ товъл прітесдівіді де ввкате, кът жп
прітъвара, апіл 1817 саg фост сійт предвіл вв-
фелдере, 16 квпе, de гржъ, ла 25 фіорін, ші піче
ашіе нз се къпніта; кът оаменії din Ardeal ка-
твртеле de ої терцеа кътръ пърціле челе тай къ
ввкате; ші аѣ твріт фоарте твълді; — ашие de
подіторіз аѣ фост житръ тоате, кът аѣ скъзът пре-
два гржъл 1817 ла 5 ф.; ші жп апъл вртъторіз 1818
фінд іаръ гржъе ввне аѣ скъзът ла 2 ф. — Ли-
чест ап тоці спекуланді къ ввкате ші аѣ dat не-
сте кап: къ жп апъл dinainte ввні аѣ кътпърат гржъ
къ рідіката възжанд къ дела 25 аѣ скъзът ла 5 ф.
ші апоі жп апъл вртъторіз аѣ фост сіліш аї він-
де къ 2 ф. — Ашие жп апъл 1831 гржъ аѣ фост
твъл ші ввні. Лицъ апъл 1845 ашишдерепа пріп Ar-
deal саg фъкзт тоате челе жп прікосінцъ. Фел-
дерпа de гржъшн ера къ 10 кр., съта de къреків
къ 2 ф., вінда de ржнд, ныма! поаме нз саg фъкзт,
фінд помій тжпкаді de omide, de саg ші ввкат;
жпсе не дара Олтвіл ші пінтръ твълді саg фъкзт
дествле, къ не аколо нз сжн omide. — Даре не
съ полье твълділор църї въгъресті ші а. фінд
плоi пеконтенітіе, ші ашие ші речаль, нз саg фъкзт
маf петіка, de аѣ вртът піпштіа! скъзътете, че ші
фоамете; кът жптпърдіеа аѣ фост сіліш аї пъ-
ші ла тішлок къ ажтоаре. Ашие даръ къ кът
сжн апії къ Аўна ші венес маf пеплоюші, къ а-
тажта сжн маf калzi, ші маf подіторі житръ тóте.

Еаръ житръ апії къ планета Венес девъл об-
ліціріле теле маf de о жжтътate de секъл фъкзт,
нз се афль піче ввні ка съ фї фост житръ тоате
тънос. Ші тодї апії къ венес пъпъ ажн девъл
кът ам io жпсепнат, аѣ фост плоюші; ныма! ест
трекът 1850 фѣ сечетос пе ввніе локврі, ші
маf таре фервітіе. Девъл сокотеала таа токта
сечетіе авем de а твълдіті, къ саg фъкзт подіре
ші атажта кът саg фъкзт. Пептре къ 1. кавза, къ
пе ввніе локврі саg конт холделе фъръ de гржъ-
де жп спіче, нз е сечета, че фіреа апілі зіча фер-
вітіе къ плоi житръ amiazі, ші къ пегврі diminea-
ца токта пе ла тішлокъл лаf ішніе в., кънд жпчеп
холделе а фаче гржъл, деле опъресте; ші ашие
се ввкъ се кок сіліт, че се зіче алт тінтріна;
саg пъліт холделе. Холделе девъл обічсівіл арделе-
пілор семепате житръ сжн твълрі піче о дать нз
стілеск: пептре къ ачесте фінд din тóтні твъл-
шор креските ші ввні жпръфъчінате, жп апъл
вртъторіз еле маf къ о Аўна жпніте de a da zi-

деле чéле фервінді сжит гътіте жп гръзпде лор; кът зімелем фервінді аз пътai de a жпвжртоша ші кóче деплін гръзпцеле. Ашие даръ къ кът се съмпъ тóтна тай тжрзів, къ атжта жп апвл үртъторіз debia тай фъръ de гръзпде жп зімелем чéле тай фервінді, къндесъ сіліт къ гръзпде фъръ гръзпде а се кóче, токта преквт сав жптемплат къ холделе апвлві 1850: къ жп тóтна апвлві 1849 фiind Аугуст ші Септемврі таре сечетбосе, таре парте пътai дзпъ плоіе дела жпчептвя лві Октомврі аз пътвт съмпна; ші ачеастеа тóте аз жптжрziat, ші аз дебеніт фъръ гръзпде жп тімпзя пълтвреі къ атжта тай въртос, къ кът ші деспріштвърареа аз жптжрziat, жпчеппнд веңетаџіеа пътai пела капетвя лві Марте. — Ачестеа даръ съпт казеле пріпчіпаме адекъ: Съмпнатва тжрзів тóтна, деспріштвърареа тързів, ші фіреа апвлві; къ ші пе аколо сав пълт, пе зnde паз фост ліпсъ de плоаie. — Mi аз спъс doi жпвлттіторі: къ аз жпвлтдіт тóтъ съмпнатва, ші сжмбътъ дзпъ въптврат аз лънъдат ыпвл пътai кжт 8 въпе de гръз, такар къ паіеле ші спічеле ера віне кресквте. Мелді жпвлттіторі възънд кът de таре сжит въпеле гръзне de пълт, пз пе оворок, чі пе бапі къ зіфа аз жпвлттіт. — Еаръ сéчета аз тішлочіт de Апріліе ші Mais аз фост тай кълдбрбсе, ші ашие кълдбра аз жптедіт а кресте ші а фаче гръзанде тай кържнд, ші дзпъ кжт аз авт тімезаль тай тълтъ орі тай пъдінъ, ашие ші холда тай славъ, орі тай пътернікъ жп паів ші жп спік сав фъкът; жптра тъкта пътai сéчета аз стрікат, къ пе зnde паз плоат неміка, пъдін сав неміка сав фъкът; жпсь сокотнд песте тот, фбртє тълт аз фолосіт.

Dear фi фост апвл плоіос, атвачі фіресте ар фi фост тай рекорос, крестеа холделе тай тжрзів, жп паів тарі ші déce, тай пе үртъ къдеа чéле тай геноіте, ші се пътрезеа, ле амвпцеа тімпзя пълтвреі фъръ de гръзпде; че жп апвл треквт къ атжта сар фi жптжрзіт пълтвра тай тълтъ, къ кът холделе de тóтна аз фост тжрзів съмпнате, ші сав деспріштвърат тързів. — Холделе din апвл треквт аз авт ші алтъ прімecdie: къ фiind зънадь тълтъ, пе сfжрштвя лві Фазр сав десгегдат. бтеній жа феде піп гръдині аз жпчепт а семена; даръ джнд іаръ фрігъл кържнд, аз ціпт пъпъ пе локвріле шесе аз стат холделе о лвпъ de zile жп апъ, de аз треввіт се пътрезаскъ; din че жптемпларе аз періт, ші сав степгеріт холделе de пе локвріле челе тай грасе. — La ачаста съ тай адъзгът: къ пе ічі пе коле аз вътвт ші гріндина.

Ачесте даръ сжит казеле, въ жп Apdeal сав фъкът гръз пъдін, de сав скътшіт, кът акт жп піаца Сіївляві чел тай файн гръз е къ 4 фіор. жп валгътъ фелдера чеа de 16 кзпе.

3. De ар фi фост апвл плоіос: жпфалорітвя стрзгврілор съ жптжрзіеа пътъ ла тішлочіл лві Іспіе кънд дзпъ фіреа ачестві аз дат зімелем челе фервінді ші пегвріле пріп че се опъреа стрзгврі, адекъ преквт зік віері: се фвлцера; ші ръчала че се жптжрзіт пела жпчептвя лві Ісліе de пінце пе тішлі, ар фi фост тай таре, de стріка тълт. Ашишдереа ші фрігъл de пе сfжрштвя лві Аугуст ар фi фост тай таре, de вътвт врзта, ші стріка стрзгврі, ші къкврзеле, ка жп тралці ани. — Жпсь фiind сечеть, ші ашие фiind діл кълдбра тай таре, стрзгврі сав префъкт тімпвріз, кът пе тімпзя фвлцератвя лві, ера тършорі жп вътвт; ръчала дела жпчептвя лві Ісліе паз авт пътвреі de а стріка фiind пътжптвя жпкълзіт de кълдбра чеа таре, че тай жпнайт фз. — Еаръ пе капетвя лві Аугуст, кънд аз дат ръчала чеа таре, къкврзъле аз фост деплін коапте; ашишдереа ші стрзгврі пъдін de пz аз фост песте тот доквя деплін копці; ръчала ачееа totvz аз зънътъчіт, аз стрікат, de стрзгврі пz сав копт тай тълт: къ стрзгврі, дакъ одать жп піскъ фрігъл, тай тълт пz се тай кок, чи рътжот жп коптвра, жп каре іас апзкаг фрігъл. Че de пz ар фi фост, се фъчea віп файн, ка жп апії къ планета таре: преквт жп апії 1848 41 34, жпсь ашие аз рътас de шішлок въп.

Din ачесте пътъ аіci скрісе трацет ачаста жпдрептаре жп кжтвт деспре семептвріле de тóтпъ: ка ачесте кжт се поате тай кърпнд съ се са-мене; ші апштіт жп Apdeal жптжрзіт сжитштврі, къ ачесте орі пептвя че аз сжит пріпчбосе; жпсь пептвя апії къ планетеое венеа ші лвна, e de тот de ліпсъ, ка жптжрзіт сжитштврі се се са-мене; къ тжрзів таре пар авé отвя ла че тай съмпна, тай алес пе локвріле шесе, къ пе аколо се пълеск тай таре. De ачаста ар тревві се се діе тай въртос чеа, карій сжит тай апроне de тішлі, къ пе аколе дъ тóтна фрігъл тай кържнд, ші прітввара жпчашть тай тжрзів; пътai ла ачееа съ баце de са-мене съмпніторі: ка декштва, фiind тóтна кълдбрбсе, аз кресквт холделе тарі, de аз акоперіт пътжп-твя, сав пе въпеле ле поді тай ші косі, вестінгіт въпеле ка ачеле пе темп зскат, сав жпгіеат се се паскъ къ вітеле челе тай тързите; ка се пz се вътвческъ локвя таре; къ de вор апвка ашие тарі

съ зънадъ пътрезеск фоіле, de инде апои траце ши-
ръдъчина ші иніма пътрезеівне.

До апъл 1849 ам възгът, къ ші до Цара ром-
ръз фак, къ нъ съмънъ къ о лъпъ тай къренд, да
към лі овичеіз; пътре къ до ачел ап деспрітъ-
вържандъсе ші пе аколо пътма пела съжрштъл лъп
марте, въеле холде de тóмпъ пътма кът ера ре-
сърите; ші апои іатъ до Іспіе пела тішлоз, въпъ
к. в., джнд о кълдъръ пъдшітоаре, ші дінд ка о
септемвръ пас конт вістеле холде таре парте фъ-
ръ ші къ пъдіне гръндуе; че нъ се джтепла де
ера тай темпврів сепенате

До економ ап скріс до повеіе: къ ап фъкът
провъ съмъпжнд до лъпа лъї Извіе съкаръ; че пе-
ла джчептъл лъї Оптотвріе аз косіто, ші ап фъ-
кът пътред файн; ші до апъл вртъторів пас фъкът
холда чеа тай файнъ, таре до спік, ші до грънду.

Локвріле de холдъ спре ани къ планетеле ве-
нъс ші лъпа нъ тревве гъноіте, пътма челе de tot
сераче; къ фінд ачесті ани плоюші, креск пре тарі
до паіз, кад ші се пътрезеск. — Ашие даръ до
ест ап пътжтвріле de холдъ съ нъ се гъноіасъ.
Съ ведем акът че фіре аре ші апъл din ест ап къ
планета Мерквріс? До кълндаріл din ест ап,
въд къ нъ сав фъкът піче о профедіе деспре фі-
реа апълі. Де алъ датъ ашие се джсъмъ до
кълндаріз: тай тълтъскат декътъ вътед, ші кам
рече; дірент ачееа ааре орі дждествлат до фръп-
тврі. — Еаръ io дънъ джсемпвріле теле нъ поч
хотърі о фіре ка ла челелалте планете; къ е фбр-
те скітвъчос: прекът от ведé din джтеплареа
апілор къ планета ачаста тай de кърънд трекзді
1837 ші 1844. — До апъл 1837 пела капетъл лъї
фабр аз джчепт асе деспрітъвъра, пела тішлоз-
кл лъї марте ера кълдъръ de плін, прітъваръ
въпъ къ плоі дестгъле, кът до постъл Съннепетр-
лъї ера кърекіз de фергт. До вара еста ера пъл-
кврі де поорі къ плоі фъръ вълт, кът поорі ста

пе лок пъпъ се сквра апа тóтъ din ei tot джтрап-
лок; при че сав акъшват пе тълте локврі джп-
нъчні къ пагбъе тарі. Тоамна аз фост въпъ;
Ноетвріе пъпъ кътъ Кърчн тешн тінос къ плоі
аместекате ші къ пілсбре. Сеаз фъкът тóтъ челе
de ацвпс, пътма він нъ, къ війле аз фост децерате,
— До апъл 1844 юарна паз фост греа, тогъш сав
деспрітъвърат тързіз пела капетъл лъї марте;
Апріліе ші Маіз аз фост въскате, Іспіе вътед; філ
аз фост пъцін ші въчніос, тогъ Іспіе паз плоат пе-
ніка, de сав сквтпіт фанъл форте таре, възжнд
къ де отавъ пътма есте віче о nedecde; omidele

сав пръсіт тінкъе de тълте, аз тълккат кърекеле
de tot. Ші нефінд плоаіе сав джтвліт оаъле
de omidъ, кът до апъл вртъторів аз тълккат omi-
dele помii, de тай алес првпі сав въскат de tot.
Къ джчептъл лъї Азгвст аз дат плоі калде ші
дждествліте, de сав фъкът отъві дестгъле; въкателе
сеаз фъкът смітгіте, тóмпа въпъ пъпъ до Ноем-
вріе, кънд апои аз дат въ цер таре сек, піче пе тълді
зъпадъ, кареле аз щіпст пъпъ ла кърчн; аз дж-
гіедат тóте ісвобреле, ші ржвріле, de вістеле віе-
тъді нъ авеа de инде а бе апъ; таріле аз стат
тóте ші челе de пе сав тълді; пътма ла Поржтвак
ші кърда тай вътла. La атъта ацвпс ліпса de
тарі, кът отъл да жгтътате тарарілзі din гръ-
нъце пътма съ тачіе; се сквтпісе пжлеа форте
таре. — La апъл 1830 tot къ планета ачаста, tot
постъл Кърчнпзлі аз фост калд ші въскат, поптіа
пзор, zia cenin, въеорі поптіа къдеа роазъ. — А-
декъ трії апі до трії фелізрі, de пзсе піте афла,
къ че фіре тай къ съмъ аре? чи къ аре пестатор-
пікъ. Німеріт патрон даръ аз ани ачестіа пе Мер-
квріе пестаторпікъ постліон ал зеімор.

Ашие даръ кът ва фі апъл ачеста пътма Dзт-
пезеі піте сті. Дось totvн дъпъ семпеле пъпъ
акът джтеплате кътез а профета къ до апъл а-
честа ам аве гржне форте фaine, пътма de акът
джколо съ нъ фіе чева есдес естраординаріз дж-
тепвріе; фіндкъ тржпеле de тóмпъ сав съмъп-
ла темпъл съз, de пела джчептъл лъї Оптотвріе
ера холделе форте фрътбосе ші тарі; тóмпа аз
фост вънъ de аз тай крескът ші джпштеріт; церъл
іерпіе нъ аз фост таре, ка се фі децерат пе инде
паз фост зъпадъ; пе инде есте піаъ, е пзціпъ,
кът нъ е темере, къ къ дъчкереа ei до прітъваръ
се вор стріка холделе; апъл de фіре нъ фервіпте,
ка съ пе темет de пълріе; ші къ кът се ва деспрітъ
въра тай кърънд, къ атжта ба фі тай до пътре
ші въп.

Фінд даръ ачест ап de фіре кам рече, ачесте
сътврі економіче се пот фаче: Ка чеіа, карії пе
сав болеле тълпілор паз къкврз къ квівл, съ ван-
це до квів гъноіт тълтішор, ка ашие гръндъсе
къ крестереа съ се пітъ коче пъпъ паз дас вр-
теле. Пе зndec локвріле кам речі, съраче, ші дж-
посврі, съ нъ се съмпеле tot къкврз, чи ші алте
челе, прекът: орз, овьс, теіз, хірішкъ ші, а., че
се фак ші тай до дречалъ. Непепарій съ нъ се ласть
de tot пътма пе економія къ пепеній. Ашие даръ
ші віері съ пзші пзіе тóтъ астептареа са сългър
пътма до віделе сале. Къ въ астроном до апъл

треќт аз профетат: кога ќе апвл ачеста 1850 се ва фаче виј виј; што чине вре, съ се къспиаскъ de виј ќе ест ап, къ ќе трој ап дасъ овалъ пз се ва мај фаче виј de треавъ. **Ли 15.** Феврвариј 1851 к. в.

M.

СВЕНИРЕ ДЕЛА СТРЪБОИ.

Дин секвљ авеаќ попадиј пътътвљи што аз што ачест ачеа пропитате проприе, ка античитец, каде дасъ мај твълте изгътър фатале але тимпилор ретасеръ дела стръбови — ка пиште виј семе але индистриј къ чеа мај таре солидтадине съле черче, што ка афлате съ ле дедињ. Ачеста есте виј спирит къ адевърат синчар, каде што не фий паџине постро требве съл житересезе.

Ној карој пътеш археа деиствие античитец граѓче дела стръбови поштър, пз атъта ќе афларе што пъстрареа лор, докът ќе дилација de a имита маринимататаа персопелор, че ќе ачелеа жискринцији што портретър се репресентъ, требве сън лъдът. Спиритъл тимпилор ви съ зикъ къ пе-ва ажата не вијториј ќе есенкътреа есенпелор ачестора дасъ птициј; съ деа Dzej!

Ли адевър тото провинције фобте съпти dom-
nia romanilor асканд ќе сини съл пејтмерате
античитец дела roman, патрија постър ќе се
твълте што мај граници. — Аша пела апвл 1846
ли сатъл постър Гръдиште (Várhely) черквя Хадег
ви консьтеан афлъ ви пътъ (въпду) ли каде се
репресента о твъре, каде шезънд не скажи торчеа,
што ера чиркъ-скрибреа: Lucilla Augusta; Асеме-
неа ви алт консьтеан мај афлъ къ сана ви пътъ
каре репресента не Aurelius Antonius Aug. динънд
къ тънеле de кърпеле плаѓгълъ.

Пе ма апвл 1822 се дескопериръ Mozaичеле че-
ле добе каде репресентъ не файтосъл Приматос,
Achilles, Automedon што не Minerva къ сечептъ de
дој шерпъ што къ капъл арилат, жискринција п-
телор ера къ лите гречешти, ви докмент че
къл аратъ къ Dakij аз фост колопъл гречешти; ќе-
съ дререне! къ Dómina Налади Барбара, фоста про-
приетъръдъ ал ачестът топтмент не предузи ща-
лъсъ ка съ се штлергъ пептъръ тот деаен. Фиеј
църъпна вшоръ, къ пътеле ей в дестъл de грез.
Дререне ќе каде пътимт чеи че леат възят —
пептъръ штерцера лор — се съе пъпъ ла лакръмъ.

Ви консьтеан ќе вара трекът мај скобе къ
плаѓгъл о брън спре ръсърт дела четате ќе кътъл

архиториј ќе лаѓиците што лъциите прекът съпти си-
креле (коштиг) de ачест, што ера компъз din ла-
тере, каде тъсврај ќе лаѓиците виј кот, иар ќе
лъциите житътата de кот фиреск, ачеасть брън
къпринде ќе сине ка de житътата прътът пегръ,
адекъ пътът din чепашеа рогълъ.

Ли съ демон de консiderъцъне есте Mozaikъ
каде ќе апвл чешти din брън се дескопери de свът
римеле ачешти четъдъл memorande, каде ѹаръши
есте житъпърт din петрічеле пътрате de мартор,
че съпти житъпърт ќе вар.

Пе ви черквътъ de античитец, каде ва кълъ-
тори din Madrid кътре патрија постър, къ скоп de
а ведеа што а черчета мај твълте de ачеста, ща ва
decadавна de тога спеселе тимпилор житъпъртъ
ачеста търеде рапитъц. — Адевърат zik: къ што
ачест Mozaik сар фи штерс што пимичт пъпъ ач-
та, ќе съ фиind къ ачеста проприетатаа спаџиагъ
ли каде се къпринде ачеста, дасъ пропричопъл ливер-
тъц, трекъла фостъл юзацъ консьтеан; консь-
тепъл апој kondisъl de мај твълъ интелицијъl de ал
поштър вор съ реквъпъкъ прециа ачестор тоазаиче,
што античитец, што вор съ ле пъстреze мај deапропе,
пичъл вор лъса ка жискринција пе петръ што пре-
алте фрагменте съ се вимичаискъ, фъръ пичъ о кон-
сiderъцъне. —

Cimeon Щапланъ.

РОЗА.

Вреј, конја петилъбъ!
Вреј съдъ къпти пътъ de кът;
Што пе Мъса тое лепъбъ
Паркъ вреј с'о стропъ de гът.
Ла пътреа та чеа таре
Ей съпти гатъ тъ 'пкина,
Дар къ версъръ пз-с ќе старе
Тот деаен а кънта.

Ли дај дрент същет о розъ
Че ал гъсит лънгъп пътъръ;
Што лици къ пз е прозъ
Флореа пъсън пептъл тълъ.
Штей, йзвитъ, къ ка тине
Алта'п лътъ н'ојз афла;
Дар ачеста, зеј пз'п'л вине
Пептър'о розъ а кънта.

Зици къ роза те ќе къпти
Ка што поезия тое,

Къ тз ші пептре о плъпть
Аморіш драгосте аї авеа,
Шті къ еў нз пот префаче
Inima ші фіреа та:
De ачеаа, зъш, нз-ти плаче
Пептре розе а къпта.

Zічі къ роза пе тзлпінъ
К'ю Аморів ді-о 'нкіпзвеніті,
Ші дѣ ачеаа пріп гръдінъ.
Дп веҷі вреј съ тъ гъсешті
Ох! ачеастъ поесіе
С'о фаҷі алтора п'аш вреа.
Къчі ар фі о пеъзпіе
Ш'апої нз д'аш маї къпта.

Zічі къ роза лъпгъ сіне
Авеа вп аль флатвраш
Оаре, драгъ, лъпгъ тіне.
Нз ера вр' вп фалькъоаш?
Оаре нз те іспітеште
Вр'п гънд ръд de а тъ тръда?
Спзне'мі, зъш къчі овосеште
Мъса теа de а маї къпта.
Жічі къ inima теа ді паре
Кът къ с'аў ръчіт de tot
Ші къ дзп'аша скітваре
Съ те маї юбеск нз пот,
De кънд м' аї възэт, ювітъ,
Пэрвреа-мі ворвешті аша;
Dap o inіtъ ръчітъ
Крепі къ поте-а маї къпта?

G. Cionă.

В Б Т Б.

Баладъ.

Пос пе праг торчеа вътръна
Аштептънд а се'птъра
Фіїл еї, юръ din тъна
Тремвръндъ tot скъпа:
De пе враде пе пічбре
Фасвл плін de фіришбре;
Ші ла ватръ к'ю тъчівне

Дрегънд фокъл чел токніт,
Дп адъпкъ'птрістъчне
Къвта неконцепті.
De нз'л веде лъпгъ сіне;
Даръ, Бэтъл нз маї віне!

Dece орі каса de одать
De вп фзіт се tot зиплеа,
Ші дп ватръ чепвшать
Дп тъчівне tot тръспеа,
Скъпърънд зипре'пфокате
Ші скінтеј джтвпекате.
Dap, вътръна пе'пчет юръ
Дрегънд фокъл аштепта,
Ші къкони'п kind' афарь
Меззя попцій дл къпта:
Кънд din твпите кътръ касъ,
Бэтъл джкъ нз плекасъ.

De треј орі джі жвъртісе
Пе черій клошка пзїй съу,
De треј орі ші околіс
Капъл джтр'а попцій къу,
Ші de треј зіле саспітъ,
Мама въдъвъ вътръпъ.
Бп вълт вате, срpd тзпеште,
Кодръл dec енфіорат,
Болдъл касът tot тръспеіште,
Дп врад каде сфъръмат,
Дп окол връл вп къле,
Ш'апої Бэтъл tot нз віне.

Нóпте, атреја ї маї амаръ
De кът челе ч'аў трект.
Mama apde ка de о паръ
Къ пе фіїп нз ш'аў възэт.
Кънд dap ziо се аратъ,
De вп тоег ea ацватъ,
Свс пе твпді дп чет се вркъ
Ші пе дрътъл гръпзврос,
De кътръндъ tot се' пквръ
Пъп'о рътпе ші дъ цос.
Фач'о крвче, се рідикъ,
Dap, вътръна юръ пікъ.

(Ba зрта).